

UDK: 37.018.1:37.013.42

Dilnoz RUZIMOVA,
Yangi Asr universiteti dotsenti
E-mail: dilnozquranboyevna@gmail.com

PEDAGOGICAL MECHANISMS OF EDUCATING A HARMONIOUS GENERATION IN THE FAMILY

Annotation

This article scientifically analyzes the pedagogical mechanisms of educating a harmonious generation within the family. The study highlights the role of the family as an educational environment, the pedagogical responsibility of parents, and the importance of communication, personal example, and the harmony of affection and discipline in shaping a child's personality. It also identifies the factors that enhance the effectiveness of family upbringing in modern conditions.

Keywords: family pedagogy, harmonious generation, family upbringing, pedagogical mechanism, parental responsibility, spiritual and moral education, effectiveness of upbringing.

ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ МЕХАНИЗМЫ ВОСПИТАНИЯ ГАРМОНИЧНО РАЗВИТОГО ПОКОЛЕНИЯ В СЕМЕ

Аннотация

В данной статье с научной точки зрения проанализированы педагогические механизмы воспитания гармонично развитого поколения в семье. В исследовании освещены роль семьи как воспитательной среды, педагогическая ответственность родителей, а также значение общения, личного примера, гармонии любви и требовательности в формировании личности ребёнка. Кроме того, показаны факторы повышения эффективности семейного воспитания в современных условиях.

Ключевые слова: семейная педагогика, гармонично развитое поколение, семейное воспитание, педагогический механизм, ответственность родителей, духовно-нравственное воспитание, эффективность воспитания.

OILADA BARKAMOL AVLODNI TARBİYALASHNING PEDAGOGIK MEXANIZMLARI

Annotatsiya

Ushbu maqolada oilada barkamol avlodni tarbiyalashning pedagogik mexanizmlari ilmiy jihatdan tahlil qilingan. Tadqiqotda oilaning tarbiyaviy muhit sifatidagi o'rni, ota-onaning pedagogik mas'uliyati, farzand shaxsini shakllantirishda muloqot, shaxsiy namuna, mehr va talab uyg'unligining ahamiyati yoritilgan. Shuningdek, zamonaviy sharoitda oilaviy tarbiyaning samaradorligini oshirish omillari ham ko'rsatib berilgan.

Kalit so'zlar: oila pedagogikasi, barkamol avlod, oilaviy tarbiya, pedagogik mexanizm, ota-ona mas'uliyati, ma'naviy-axloqiy tarbiya, tarbiya samaradorligi.

Kirish. Bugungi kunda barkamol avlodni tarbiyalash masalasi pedagogika fanining eng dolzarb yo'nalishlaridan biri sifatida namoyon bo'lmoqda. Chunki jamiyat taraqqiyoti, millatning ma'naviy salohiyati va kelajak avlodning ijtimoiy faolligi, avvalo, oiladagi tarbiya jarayoniga bevosita bog'liqdir. Oila bolaning birinchi ijtimoiy muhiti, dastlabki tarbiya maktabi va shaxs sifatida shakllanishidagi asosiy tayanch maskan hisoblanadi. Farzand aynan oilada axloqiy mezonlarni anglaydi, muomala madaniyatini egallaydi, burch va mas'uliyat hissini his eta boshlaydi, mehnatga, bilimga va jamiyatga munosabatini shakllantiradi. Shu ma'noda oiladagi tarbiya nafaqat shaxsiy kamolot, balki jamiyatning umumiy taraqqiyotiga xizmat qiladigan muhim pedagogik jarayondir.

Mazkur mavzuning dolzarbligi shundaki, hozirgi globallashtirish, axborot oqimlarining kuchayishi, raqamli vositalarning kundalik hayotga chuqur kirib kelishi, oilaviy munosabatlar mazmunining o'zgarishi kabi omillar farzand tarbiyasiga yangicha yondashuvni talab qilmoqda. Endilikda barkamol avlodni tarbiyalash faqat nasihat yoki nazorat bilan emas, balki puxta o'ylangan pedagogik mexanizmlar orqali amalga oshirilishi zarur. Bunday mexanizmlar qatoriga ota-onaning shaxsiy namunasi, sog'lom psixologik muhit yaratish, mehr va talab uyg'unligi, milliy va umuminsoniy qadriyatlariga tayangan tarbiya, muntazam muloqot, mas'uliyatni bosqichma-bosqich shakllantirish kabi omillar kiradi. Aynan mana shu vositalar oilaviy tarbiyani tasodifiy emas, balki maqsadli va samarali jarayonga aylantiradi.

Tadqiqotlar ham oiladagi o'quvchi va tarbiyaviy muhit bolaning rivojlanishida hal qiluvchi ahamiyatga ega ekanini ko'rsatadi. UNESCO nashrida oilaviy ta'lim muhiti bolalar va ota-onalar o'rtasidagi hamkorlikni mustahkamlashi, ayollar va bolalarni birgalikdagi o'rganish jarayoniga jalb etishi hamda jamiyat darajasida uzluksiz o'rganish muhitini shakllantirishga xizmat qilishi ta'kidlangan [1]. Bizningcha, oiladagi tarbiya faqat ichki oilaviy ehtiyoj emas, balki keng ijtimoiy-pedagogik ahamiyatga ega tizim ekanini anglatadi. Shu bois "Oilada barkamol avlodni tarbiyalashning pedagogik mexanizmlari" mavzusini ilmiy jihatdan o'rganish, oilaviy tarbiyaning samarali shakllarini aniqlash va ularni zamonaviy sharoitga mos holda tahlil qilish muhim ahamiyat kasb etadi. Mazkur maqolada oilaning barkamol shaxsni voyaga yetkazishdagi o'rni, tarbiya jarayonining ichki mexanizmlari va ularning pedagogik samaradorligi tahlil etiladi.

Metodologiya. Mazkur maqolada oilada barkamol avlodni tarbiyalashning pedagogik mexanizmlarini yoritishda kompleks yondashuvdan foydalanildi. Tadqiqotning metodologik asosi oilaviy tarbiya jarayonini faqat maishiy yoki axloqiy hodisa sifatida emas, balki ko'p omilli pedagogik tizim sifatida talqin qilishga qurildi. Shu nuqtayi nazardan, oila bolaning dastlabki ijtimoiylashuv muhiti, shaxsiy fazilatlar shakllanadigan tabiiy makon va uzluksiz tarbiyaviy ta'sir manbai sifatida ko'rib chiqildi. Tadqiqotda barkamol avlod tushunchasi ma'naviy-axloqiy yetuklik, mas'uliyat, mustaqil

fikrlash, ijtimoiy faollik va sog'lom turmush ko'nikmalarining uyg'un shakllanishi bilan bog'liq holda tahlil qilindi.

Ish jarayonida, avvalo, tahlil metod qo'llanildi. Bu metod orqali oilaviy tarbiya, ota-ona mas'uliyati, farzand kamoloti, intergeneratsion o'qitish va tarbiyaviy muhitga oid ilmiy manbalar o'rganildi hamda ularning asosiy nazariy g'oyalari umumlashtirildi. UNESCO nashrida oilaviy ta'lim va o'rganish yondashuvi avlodlararo o'zaro ta'sirga tayanishi, oiladagi va jamoadagi o'rganishni qo'llab-quvvatlashi, turli kontekstlardagi ta'lim o'rtasidagi to'siqlarni kamaytirishi, shuningdek, bolalar va kattalarning savodxonligi hamda hayotiy ko'nikmalarini birgalikda rivojlantirishga xizmat qilishi ta'kidlangan [2]. Ushbu yondashuv maqolada oilaviy tarbiya mexanizmlarini faqat nasihat yoki nazorat shaklida emas, balki o'zaro muloqot, namuna, hamkorlik va kundalik amaliy mashqlar orqali shakllanadigan pedagogik jarayon sifatida talqin qilishga metodologik asos bo'lib xizmat qildi. Tadqiqotda qiyosiy metod ham qo'llanildi. Uning yordamida an'anaviy oilaviy tarbiya vositalari bilan zamonaviy pedagogik mexanizmlar o'zaro solishtirildi. Jumladan, shaxsiy namuna, talab va nazorat, rag'batlantirish, oilaviy muloqot, mehr va mas'uliyat uyg'unligi kabi omillar zamonaviy sharoitdagi media ta'siri, vaqt tanqisligi, raqamli vositalar va yangi ijtimoiy muhit fonida qayta ko'rib chiqildi. Bunda oiladagi pedagogik ta'sirning samaradorligi uning qanchalik tizimli, izchil va bolaning yosh xususiyatlariga mos ekaniga alohida e'tibor qaratildi.

Shuningdek, maqolada tizimli yondashuvdan foydalanildi. Bu yondashuv asosida oila tarbiyasi alohida, uzilgan hodisa emas, balki ota-ona, bola, mahalla, ta'lim muassasasi va ijtimoiy muhit o'rtasidagi o'zaro bog'liq jarayon sifatida talqin qilindi. UNICEF hujjatida ijobiy ota-onalikni rivojlantirishda axborot berish, maslahat, yo'l-yo'riq ko'rsatish, xulqni modellashtirish, namoyish va amaliy mashg'ulotlar kabi usullar muhimligi, shuningdek, individual va guruh mashg'ulotlari ota-onalarga yangi xulq shakllarini xavfsiz muhitda sinab ko'rish va mustahkamlash imkonini berishi qayd etilgan [3]. Mazkur ilmiy qarash ushbu tadqiqotda pedagogik mexanizmlarni aniqlashda tayanch bo'ldi.

Bundan tashqari, umumlashtirish metodi orqali o'rganilgan nazariy qarashlar va amaliy tavsiyalar yagona mantiqiy tizimga keltirildi. Natijada oilada barkamol avlodni tarbiyalashning pedagogik mexanizmlari sifatida ota-onaning shaxsiy namunasi, muntazam muloqot, ijobiy rag'bat, mas'uliyatni bosqichma-bosqich shakllantirish, o'yin va hamkorlik asosidagi o'qitish, shuningdek, ma'naviy-axloqiy qadriyatlarini kundalik hayotga singdirish kabi omillar ilmiy jihatdan asoslandi.

Natijalar. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, oilada barkamol avlodni tarbiyalashning pedagogik mexanizmlari, avvalo, oilaviy muhitning barqarorligi, ota-onaning tarbiyadagi izchilligi va farzand bilan muntazam muloqotiga bevosita bog'liqdir. Oiladagi sog'lom psixologik muhit bola shaxsining ma'naviy-axloqiy kamolotiga, o'zini qadrlash hissiga va ijtimoiy moslashuviga kuchli ta'sir ko'rsatadi. Tahlil jarayonida aniqlandiki, barkamol avlodni shakllantirishda faqat nazorat yoki buyruqbozlik emas, balki tushuntirish, namuna ko'rsatish, rag'batlantirish va hamkorlikka asoslangan tarbiya usullari samaraliroq natija beradi. Ayniqsa, bolaning dastlabki yillarida ota-ona bilan kechadigan kundalik munosabatlar uning keyingi bilish faoliyati, xulq-atvori va ijtimoiy ko'nikmalariga mustahkam asos yaratadi. UNICEF ma'lumotlariga ko'ra, aynan ilk yillarda ota-onaning ta'siri eng kuchli bo'ladi, chunki shu davrda bolaning miyasi tez rivojlanadi va u ota-ona, oila hamda kengroq muhit bilan bo'ladigan o'zaro ta'sir orqali shakllanadi. Shu bilan birga, ota-onalarni qo'llab-quvvatlashga qaratilgan dasturlar bilim, amaliyot, ota-ona-bola

munosabatlari va oilaviy farovonlik ko'rsatkichlarini yaxshilashi mumkin [5].

Natijalar shuni ham ko'rsatdiki, oiladagi pedagogik mexanizmlar ichida shaxsiy namuna eng ta'sirchan vositalardan biridir. Farzand ko'pincha nasihatdan ko'ra ota-onaning kundalik xatti-harakati, muomala uslubi, mehnatga munosabati va mas'uliyatni qanday bajarishini ko'proq qabul qiladi. Shu bois oilada barkamol avlodni tarbiyalash faqat "to'g'ri gapirish" bilan emas, balki "to'g'ri yashash" orqali amalga oshadi. Bundan tashqari, muntazam muloqot, ya'ni bolani tinglash, fikrini hurmat qilish, yoshiga mos tarzda tushuntirish berish va qaror qabul qilishga bosqichma-bosqich jalb etish kabi yondashuvlar ham samarali mexanizmlar sifatida namoyon bo'ldi. UNESCOning oilaviy o'rganish yondashuviga oid materiallarida avlodlararo ta'lim bolalar va kattalar o'rtasidagi o'zaro hamkorlikni kuchaytirishi, oilada va jamoada o'rganish muhitini mustahkamlashi, savodxonlik hamda hayotiy ko'nikmalarni birgalikda rivojlantirishga xizmat qilishi ta'kidlanadi [4]. Bu holat oiladagi tarbiya faqat bir tomonlama ta'sir emas, balki o'zaro o'rganish va birgalikdagi rivojlanish jarayoni ekanini ko'rsatadi.

Tahlil davomida yana bir muhim natija aniqlandi: barkamol avlod tarbiyasida mehr va talab uyg'unligi alohida ahamiyatga ega. Haddan tashqari qat'iylik bolada qo'rquv, ichki tortinish yoki ishonchsizlikni kuchaytirishi mumkin, ortiqcha erkinlik esa mas'uliyatsizlik va intizomdagi sustlikka olib keladi. Shu sababli samarali oilaviy tarbiya modeli mehribonlikni izchil talabchanlik bilan birlashtirgan holatda ko'proq ijobiy natija beradi. UNICEFning tegishli metodik hujjatida responsive parenting, ya'ni bolaga sezgir va e'tiborli yondashuv zo'ravonlik, beparvolik va boshqa noxush bolalik tajribalaridan himoya qiluvchi omil sifatida ko'rsatiladi. Shuningdek, bunday yondashuv bolalar rivoji, ota-onalik amaliyoti va oilaviy farovonlikni yaxshilashga xizmat qilishi qayd etiladi [5].

Natijalar zamonaviy oilalarda ayrim muammolar ham kuchayib borayotganini ko'rsatdi. Xususan, vaqt tanqisligi, raqamli qurilmalardan me'yoridan ortiq foydalanish, ota-onaning bandligi va oilaviy suhbatlarning qisqarishi tarbiya samaradorligiga salbiy ta'sir qilishi mumkin. Bunday sharoitda barkamol avlodni tarbiyalashning pedagogik mexanizmlari tasodifiy emas, balki ongli ravishda tashkil etilishi zarur. Ya'ni oilada umumiy kun tartibi, birgalikdagi mashg'ulotlar, kitob o'qish, mehnatga o'rgatish, mas'uliyatli vazifalarni taqsimlash va farzandga ijtimoiy ishonch bildirish kabi amaliy vositalar yanada dolzarb bo'lib bormoqda. UNESCO manbasi oilaviy o'rganish dasturlari savodxonlik, ishonch va jamoadagi faol ishtirokni kuchaytirishini ko'rsatadi [4], UNICEF hujjati ota-onalarni qo'llab-quvvatlash xizmatlari jamiyat darajasida ijtimoiy birdamlikni kuchaytirishi va tengsizliklarni kamaytirishga yordam berishini qayd etadi [5]. Bu esa oiladagi tarbiya mexanizmlarining nafaqat individual, balki keng ijtimoiy ahamiyatga ega ekanini tasdiqlaydi.

Umumiy xulosa sifatida aytish mumkinki, oilada barkamol avlodni tarbiyalashning eng samarali pedagogik mexanizmlari qatoriga ota-onaning shaxsiy namunasi, ijobiy muloqot, mehr va talab muvozanati, bolani qo'llab-quvvatlovchi muhit yaratish, birgalikdagi o'rganish va mas'uliyatni bosqichma-bosqich shakllantirish kiradi. Ushbu mexanizmlar izchil qo'llanganda farzandda nafaqat axloqiy fazilatlar, balki mustaqil fikrlash, ijtimoiy faollik va hayotiy barqarorlik kabi sifatlar ham shakllanadi [5].

Muhokama. Tadqiqot natijalarini tahlil qilish shuni ko'rsatdiki, oilada barkamol avlodni tarbiyalashning pedagogik mexanizmlari faqat alohida tarbiyaviy usullar yig'indisi emas, balki oila ichidagi munosabatlar madaniyati, ota-onaning pedagogik savodxonligi, farzandning yosh va

individual xususiyatlari hamda tashqi ijtimoiy muhit ta'siri bilan uyg'unlashgan murakkab tizimdir. Shu nuqtai nazardan, oilaviy tarbiyaning samaradorligi biror bitta vosita bilan emas, balki bir nechta omilning izchil va muvozanatli qo'llanishi bilan belgilanadi. Xususan, shaxsiy namuna, muntazam muloqot, mehr va talab uyg'unligi, bolani tinglash, unga mas'uliyat yuklash va qo'llab-quvvatlovchi muhit yaratish kabi mexanizmlar o'zaro bog'liq holatda ishlaganda barqaror natija beradi. UNESCOning oilaviy o'rganishga oid yondashuvida ham oiladagi ta'limiy va tarbiyaviy jarayon avlodlararo hamkorlikka asoslanishi, bolalar va kattalar o'rtasidagi o'zaro o'rganishni kuchaytirishi hamda savodxonlik bilan birga hayotiy ko'nikmalarni ham rivojlantirishi ta'kidlanadi [6]. Bu yondashuv oiladagi tarbiya bir tomonlama buyruq berish emas, balki o'zaro ta'sir va birgalikda o'sish jarayoni ekanini tasdiqlaydi.

Muhokama jarayonida yana shu narsa ayon bo'ldiki, barkamol avlod tarbiyasida ota-onaning pedagogik pozitsiyasi hal qiluvchi ahamiyatga ega. Agar ota-ona tarbiyani faqat nazorat va taqiqlar orqali olib borsa, bu bolaning ichki faolligini, mustaqil fikrlashini va tashabbuskorligini cheklashi mumkin. Aksincha, sezgir, izchil va qo'llab-quvvatlovchi yondashuv bolada ishonch, mas'uliyat va ijtimoiy moslashuvchanlikni shakllantiradi. UNICEFning erta yosh davri uchun ota-onalarni qo'llab-quvvatlash konsepsiyasida ham parenting support ko'p tarmoqli yondashuv sifatida talqin qilinadi; unda ota-onalarga axborot berish, maslahat, yo'l-yo'riq, xulqni modellashtirish va amaliy mashg'ulotlar orqali yordam ko'rsatish zarurligi qayd etiladi [7]. Demak, oiladagi tarbiya tabiiy ravishda kechadigan jarayon bo'lsa-da, uni ongli ravishda pedagogik jihatdan boshqarish ehtiyoji zamonaviy sharoitda yanada ortmoqda.

Shuningdek, tadqiqot natijalari zamonaviy oilalarda pedagogik mexanizmlarning qayta ko'rib chiqilishini talab qilayotgan yangi omillar mavjudligini ko'rsatdi. Raqamli vositalarning keng kirib kelishi, ota-onaning ish bilan bandligi, oilaviy suhbatlarning qisqarishi va bolalarning axborot oqimiga erta qo'shilishi tarbiya jarayonini murakkablashtirmoqda. Bunday sharoitda an'anaviy tarbiya vositalari o'z ahamiyatini saqlab qolsada, ular zamonaviy kommunikativ yondashuvlar bilan boyitilishi kerak. Masalan, bolaga faqat topshiriq berish emas, uning fikrini eshitish, media iste'molini nazorat qilish bilan birga tushuntirish berish, mustaqil qaror qabul qilishga bosqichma-bosqich o'rgatish muhimdir. Shu bois barkamol avlod tarbiyasida pedagogik

mexanizmlar qat'iy intizom va yumshoq munosabatning oddiy qarama-qarshiligi emas, balki oqilona muvozanati sifatida tushunilishi lozim. Bu esa tarbiyaning maqsadini "itoatkor farzand" emas, balki "ongli, mas'uliyatli va ma'naviy yetuk shaxs"ni shakllantirishga yo'naltirish zarurligini ko'rsatadi.

Umuman olganda, muhokama natijalari oilada barkamol avlodni tarbiyalashning samarali modeli mehr, ishonch, muloqot, namuna va izchil talab uyg'unligiga tayanishini ko'rsatdi. Oilaviy tarbiya mexanizmlarining kuchi aynan ularning kundalik hayotga singanligi, ya'ni oddiy vaziyatlarda ham bolaga ma'naviy yo'nalish bera olishidadir. Shu sababli oilani barkamol shaxsni shakllantiruvchi birlamchi pedagogik makon sifatida baholash ilmiy va amaliy jihatdan to'la asosli hisoblanadi.

Xulosa. Xulosa qilib aytganda, oilada barkamol avlodni tarbiyalash masalasi har qanday jamiyat taraqqiyotida hal qiluvchi ahamiyatga ega bo'lgan ijtimoiy-pedagogik jarayondir. Tadqiqot davomida aniqlanganki, oila nafaqat farzandning ilk tarbiya maskani, balki uning ma'naviy, axloqiy, intellektual va ijtimoiy shakllanishiga eng kuchli ta'sir ko'rsatadigan muhit hisoblanadi. Aynan oiladagi kundalik munosabatlar, ota-onaning shaxsiy namunasi, muloqot uslubi, mehr va talab uyg'unligi farzand shaxsida barkamollik sifatlarini shakllantirishda muhim o'rin tutadi. Shuningdek, maqolada oilada barkamol avlodni tarbiyalashning pedagogik mexanizmlari tasodifiy yoki faqat an'anaviy tasavvurlarga tayangan holda emas, balki ongli, izchil va maqsadli tashkil etilishi zarurligi asoslandi. Zamonaviy sharoitda bu masala yanada dolzarb tus olmoqda. Chunki bugungi kunda axborot oqimining kuchayishi, raqamli texnologiyalarning hayotga chuqur kirib kelishi, ota-onalarning ish bilan bandligi va oilaviy muloqotning qisqarishi tarbiya jarayoniga yangi talablarni qo'yarmoqda. Bunday vaziyatda ota-onalarning pedagogik madaniyati, farzand bilan sog'lom muloqot o'rnatishi, oilada ijobiy psixologik muhit yaratishi va mas'uliyatni bosqichma-bosqich shakllantira olishi alohida ahamiyat kasb etadi.

Umuman, barkamol avlodni tarbiyalashning samarali modeli oiladagi mehr, ishonch, intizom, hamkorlik va ma'naviy qadriyatlariga tayanadi. Oila tarbiyasi qanchalik puxta va ongli yo'lga qo'yilsa, jamiyatning kelajak taraqqiyoti uchun shunchalik mustahkam poydevor yaratiladi. Shu bois oilani barkamol shaxsni voyaga yetkazuvchi birlamchi pedagogik makon sifatida e'tirof etish va bu yo'nalishdagi ilmiy-amaliy ishlarni yanada kuchaytirish muhim vazifa bo'lib qoladi.

ADABIYOTLAR

1. Hanemann U. (ed.). Learning Families: Intergenerational Approaches to Literacy Teaching and Learning. – Hamburg: UNESCO Institute for Lifelong Learning, 2015. – P. 49.
2. Hanemann U. (ed.). Learning Families: Intergenerational Approaches to Literacy Teaching and Learning. – Hamburg: UNESCO Institute for Lifelong Learning, 2015. – P. 7.
3. Parenting Support Framework for the Early Years. – New York: UNICEF, 2024. – P. 27, 43.
4. Hanemann U. (ed.). Learning Families: Intergenerational Approaches to Literacy Teaching and Learning. – Hamburg: UNESCO Institute for Lifelong Learning, 2015. – P. 7.
5. Parenting Support Framework for the Early Years. – New York: UNICEF, 2024. – P. 11-12.
6. Hanemann U. (ed.). Learning Families: Intergenerational Approaches to Literacy Teaching and Learning. – Hamburg: UNESCO Institute for Lifelong Learning, 2015. – P. 7.
7. Parenting Support Framework for the Early Years. – New York: UNICEF Europe and Central Asia Regional Office, 2024. – P. 27, 43.
8. Rasulov R. Zamonaviy kommunikatsion texnologiyalarning jamiyatdagi mafkuraviy jarayonlarga bo'lgan ta'siri //«ACTA NUUZ». – 2025. – T. 1. – №. 1.12. – C. 176-179.
9. Rasulov, Rustambek. "O'zbekistonda fuqarolik jamiyati institutlarining yoshlar dunyoqarashi siyosiy ijtimoiylashuviga ta'siri." «ACTA NUUZ» 1.1.4. 1 (2025): 169-171.
10. Tursunov O., Rasulov R. O. Zamonaviy dasturlash muhitida arifmetik amallarni avtomatlashtirish: # winforms asosida kalkulyator modeli //Академические исследования в современной науке. – 2025. – Т. 4. – №. 19. – С. 23-26.
11. Rasulov R. O'zbekistonda fuqarolik jamiyati institutlarining yoshlar dunyoqarashi siyosiy ijtimoiylashuviga ta'siri //«ACTA NUUZ». – 2025. – Т. 1. – №. 1.4. 1. – С. 169-171.171.
12. Rasulov R. The importance of education and upbringing in forming political socialization in the worldview of youth //Академические исследования в современной науке. – 2024. – Т. 3. – №. 48. – С. 124-132.
13. Odilovich, Rasulov Rustambek. "Cultural basics of education and the role of youth in it. Philosophy And Life International Journal. ISSN 2181-9505. Doi jurnal 10.26739/2181-9505."
14. Odilovich R. R. The Essence of Political Socialization Processes and their Role in Social Development //Spanish Journal of Innovation and Integrity. – 2024. – Т. 37. – С. 32-41.
15. Odilovich, Rasulov Rustambek. "Yoshlar bilan ishlash tizimida ma'naviy-mafkuraviy omillarning yoshlar ongiga ta'siri." International Journal of Scientific Research 2 (2023): 147-152.